

om en biblioteksfaglig vurdering af centralbibliotekernes fremtidige forhold. Rapporten anbefaler en statslig finansiering af centralbiblioteksområdet.

Centralbibliotekernes fremtidige forhold har været drøftet i den arbejdsgruppe, som er nævnt under de almindelige bemærkninger.

Der er enighed mellem Kulturministeriet og Kommunernes Landsforening om blandt andet:

- at en opretholdelse af centralbiblioteksfunktionen er af afgørende betydning for et sammenhængende biblioteksvæsen
- at det ved lov eller bekendtgørelse bør fastlægges, hvilke ydelser, centralbibliotekerne skal være i stand til at præstere (obligatoriske ydelser)
- at de væsentligste obligatoriske ydelser (materialeopplæring, lånesamarbejdet, samordning m.v.) er den budgettunge del af centralbibliotekernes virksomhed.

For så vidt angår finansieringen er det lagt til grund, at en amtskommunal finansiering ikke er hensigtsmæssig under hensyn til, at der er tale om amternes eneste opgave på folkebiblioteksområdet. Man har herefter overvejet, om finansieringen af de væsentligste obligatoriske ydelser skal ske gennem statslige bevillinger eller gennem pligtmæssige bidrag fra centralbiblioteksområdets kommuner.

Som argument for en primærkommunal finansiering er navnlig fremhævet, at det er primærkommunerne, der har den umiddelbare interesse i de ydelser, som centralbibliotekerne kan præstere.

Som argument for en statslig finansiering er navnlig fremhævet hensynet til et ligeligt niveau for centralbiblioteksbetjeningen over hele landet og sammenhængen med den allerede statsfinansierede del af overbygningsfunktionen i forhold til folkebibliotekerne.

De danske biblioteker udgør et samlet netværk, der både omfatter de kommunale og de statslige biblioteker, og som bygger på et samarbejde, der opererer på tre niveauer: et lokalt, et regionalt og et landsdækkende. Dette kan kun fungere, hvis man ikke blot i den enkelte kommune, men også i den enkelte region opretholder en rimelig biblioteksstandard, herunder en effektiv overbygningsfunktion. Der må ske en koordinering af samarbejdet, både mellem regionens biblioteker og på landsplan.

Centralbibliotekerne er et vigtigt led i dette system, både som overbygning m.h.t. materialer, som koordinerende instans og som rådgiver på det biblioteksfaglige område for specielt regionens mindre biblioteker. Den teknologiske udvikling kræver en stigende grad af koordineret samarbejde, ikke blot på landsplan, men også regionalt og mellem regio-

nerne, og det er centralbiblioteket, der er den naturlige varetager af opgaven.

Det er derfor i det samlede biblioteksvæsens interesse, at det regionale niveau fungerer bedst muligt, og staten bør derfor i videst muligt omfang sikre centralbibliotekernes mulighed for at løse deres opgaver på en forsvarlig måde også i forhold til de statslige biblioteker. Det er ligeledes væsentlig at ikke et eller flere centralbiblioteker er markant dårligere økonomisk stillet end de øvrige. Disse overordnede forhold angår ikke blot kommunerne i det pågældende område, men også alle andre dele af systemet.

Det er herefter ministeriets opfattelse, at det bør være statens opgave at finansiere og foretage en prioritering af de funktioner, der binder systemet sammen. De statslige biblioteker udgør allerede en væsentlig del af overbygningen, og en statslig finansiering af centralbiblioteksopgaverne vil kunne sikre en stabil udvikling og et ligeligt niveau, som også tager hensyn til de statslige bibliotekers situation.

Efter en samlet vurdering er det således ministeriets opfattelse, at centralbiblioteksvirksomheden skal finansieres ved statslig bevilling over finansloven.

3. I forbindelse med omlægningen af centralbibliotekernes finansiering og styring har ministeriet fundet det hensigtsmæssigt at præcisere, at også København og Frederiksberg Kommuner varetager opgaver, der svarer til centralbiblioteksopgaverne. I henhold til det udvidede totalbalanceprincip (DUT) vil Københavns og Frederiksberg Kommuner automatisk indgå ved nedsættelse af den amtslige bloktilskudspulje, og det har bl.a. derfor også været nødvendigt at beregne de udgifter, som de to kommuner afholder på dette område, således at finansieringsgrundlaget på centralbiblioteksområdet samt for de tilsvarende funktioner i København og Frederiksberg bliver realistiske jf. i øvrigt ovenfor vedrørende forslaget økonomiske konsekvenser og nedenfor i bemærkningerne til § 11.

4. I perioden 1980 til 1990 er bruttotilvæksten af bøger i folkebibliotekerne faldet med 27,4%. Faldet skyldes primært, at den kommunale opregning af folkebibliotekernes bogkøbskonti på årsbasis ikke svarer til den reelle prisstigning på bøger. Problemet svarer til tilsvarende problemer inden for ministeriets forskningsbiblioteksområde, hvor man i løbet af perioden har søgt så vidt muligt at kompensere for forskellen mellem de årlige opregningsprocenter og den reelle prisstigning ved særlige rammeforhøjelser til bogkøb m.v.

Ved overgang til en statsfinansiering af centralbiblioteksområdet har ministeriet fået en mere direkte